

'SCHAMELE OVERSCHOTTEN'

voor Amerikaanse middelzware bommenwerpers, *Mitchells*, die toen met Indië als bestemming uit de Verenigde Staten onderweg waren.¹

Van de Koninklijke Marine lag de bij Bali beschadigde lichte kruiser 'Tromp' begin maart '42 in Australië in reparatie en er arriveerden nog de oude onderzeeboten 'K 8', 'K 9' en 'K 12' (die laatste met de marinecommandant van Soerabaja, kapitein-ter-zee P. Koenraad, aan boord), de mijnenveger 'Abraham Crijnsen' en drie kleine hulpmijnenvegers. Van de vliegboten van de Marineluchtvaartdienst, de MLD, werden er, zoals in ons vorige deel beschreven, zeven in de ochtend van 3 maart bij Broome in noordwest-Australië door de Japanners in brand geschoten – er waren toen in Australië nog maar zeven over (waaronder de vijf oudste *Dorniers* die gebruikt waren om de instructeurs van de vliegschool van de MLD naar Australië te evacueren) en daar kwamen in de laatste dagen van de strijd op Java nog drie bij; evenwel: vier nieuwe, Amerikaanse *Catalina*'s, waren uit de Verenigde Staten onderweg.

Behalve de instructeurs waren ook de ca. honderdvijftig leerlingen van de vliegschool van de MLD tijdig naar Australië geëvacueerd en hetzelfde gold voor de veel grotere groep van de vliegschool van de Militaire Luchtvaart van het Knil: enkele tientallen instructeurs en omstreeks driehonderd leerlingen. Alleen de leerlingen van de MLD beschikten over enkele lestoestellen.

Een en ander betekende dat voor ca. vierhonderdvijftig jongeren die hetzij bij de MLD, hetzij bij de Militaire Luchtvaart in opleiding waren, mogelijkheden gevonden moesten worden om die opleiding te voltooien.

Ook van de KLM en van de Knilm (de Koninklijke Nederlands-Indische Luchtvaart Maatschappij) waren verscheidene toestellen naar Australië ontkomen: vijf *DC-3*'s en drie *Lockheed-Electra*'s, die tezamen omstreeks tweehonderd personen, onder wie de directeur van de Knilm, W. C. J. Versteegh sr., in veiligheid hadden gebracht. Van talrijke personeelsleden, maar niet van alle, waren de gezinnen mee-geëvacueerd: drie-en-vijftig van de in totaal vijf-en-tachtig KLM'ers en Knilm'ers hadden in Australië hun vrouw bij zich, twee-en-dertig niet, en die laatsten waren hoogst verontwaardigd dat men hun gezinnen niet uit Java had mee-geëvacueerd.

Dan waren er de koopvaardijschepen. In totaal waren 57 er in geslaagd uit de Indische wateren aan de Japanners te ontkomen, de meeste in de tweede helft van februari '42, en van die 57 kwamen er ruim 20 in

¹ In Brits-Indië bevonden zich toen vijf van dergelijke bemanningen.